Laurids Skaus tale på Skamlingsbanken

Taler
Laurids Skau
Dansk sønderjysk politiker

Dato
4. juli 1844

Sted
Skamlingsbanken

Omstændigheder
Folkemøde arrangeret af en gruppe nordslesvigske bønder (Skamlingsbankeselskabet)

Bestyrelsen for Skamlingsbankeselskabet har anmodet mig om atter i Aar at holde Tale.

Denne hæderlige Tillid af saa agtede Mænd har glædet mig meget; thi i betrængte Tider er det ikke nok, at vi viser Troskab mod hverandre, men vi maa ogsaa kunne have Tillid til hverandre.

Men jeg kan denne Gang ikke holde nogen Takketale og ende med Jubelraab, som alle ville istemme.

Dog frygter derfor ikke, mine Venner, ikke engang I, som blot er komne hertil i den Tanke, at tilbringe Dagen i fredelig Glæde!

Jeg skal ikke prædike Oprør; ingen elsker Fred og Orden højere og oprigtigere end jeg. Heller ikke nogen Sorgetale skal det blive; thi for mig er Patentet af 29. Marts ikke en Ligsten, som er lagt paa det første, os saa kære Sprogreskripts Grav.

Men om Sprogpatentet maa jeg dog tale; dertil staar vor Hu og vore Tanker, derom taler jeg bedst, derom hører I mig formodentlig ogsaa helst.

Altsaa Sprogpatentet af 29. Marts, hvad har det virket? Har det ikke givet den danske Nationalitet her i Nordslesvig Naadestødet?

Det har jo udbredt Mismod og Frygt iblandt vore Venner, saa at mange har sagt: "Nu se vi tydeligt, at vi Dansksindede ere de Svagere og de Tysksindede de Mægtige; det er nu en Gang saa, og vor Modstand volder os kun ny, værre

Plager".

Saaledes har mange talt, jeg kan desværre ikke nægte det; thi jeg har selv hørt det.

Og hvis alle talte saa, og hvis jeg var den eneste blandt Sagens Venner, som havde en anden Følelse end Frygt for vore Modstandere, en anden Tanke end Underkastelse, da vilde jeg fortvivle om Frelse, og for at give min Smerte luft, da vilde jeg fra Slesvigs højeste Top holde Nationalitetens Sørgetale.

Men jeg staar ikke ene. En stor Mængde føler med mig ikke Frygt, men Harme, ikke Mismod, men dyb bedrøvelse. Og Gud ske Lov, ikke alene Frygten, men ogsaa Modet er smitsomt.

Til de Forsagte og Bange, som ej kan smittes af vort Mod, vil jeg sige: Gaa hellere hjem herfra, når vi blive de Stærkere, falde i dog til os; men nu kunne I ikke hjælpe os; I kunne kun skade eder selv ved at vise eder i vor Kreds.

Gaa derfor hjem herfra; underkast eder tavse de tyske Overmænd og knurre ikke. Vil dette ikke være nok til at skaffe eder Fred og gode Dage, da rose i dem offentligt, kalde deres Undertrykkelse faderlig Omhu og takke dem, fordi de bragte eder Fredens Velsignelser; men forbander os eder, eders Brødre, og kald os Fredsforstyrre og Urostiftere.

Men, hvis man om føje Tid endnu skulle forlange mere af eder, saa svare i disse faderlige Velgørere:

Vi kunne ej gøre mere, lad os nu fare i Fred; men skal det være, saa tag da vore Børn, og lær dem til, som I ville have dem; og ellers tie stille, når de ere i Stuen.

– Men til de andre af mine Landsmænd, de som havde Kraft nok i Brystet til at kunne Harmes, og Hjerte nok i Livet til at kunne bedrøves, dem vil jeg spørge, om det er gaaet dem som mig, da den Tidende bragtes om i Landet: "Fra nu af skal vort Modersmaal ikke nyde samme Ret og Ære paa Folketinget som det tyske Sprog".

Mine Venner! Saa længe det kun var tyske Modstandere, høje og lave, der benyttede deres Stilling og Klogskab til at paatvinge eller paaliste os det tyske Sprog, saa var vort Modersmaal endnu i lovlig Besiddelse af sin naturlige Ret, og

det stod i vor Magt, ved Mod og Udholdenhed, at tiltvinge os den.

Og saa længe det kun var en overmodig Herre eller uvidende Nar, der lod haant om vort danske Sprog i sammenligningen med det tyske, saa kunne vi tugte Fornærmeren, og vor nationale Ære stod uplettet.

Men vort Modersmaals Degradation forkyndtes os i lovens Navn, i hans Navn, som er alle sine Undersåtters Fader, som er den danske Nations Repræsentant, dens Æres fødte Værge.

Da spurgte jeg mig selv: Hvorfor er dette sket, og hvorledes har det kunnet komme? Er det maaske en Vildfarelse af mig, at mit Modersmaal har nogen Ret eller nogen Ære? Mine Venner!

Hvad Modersmaalet egentligt er, og hvori dets Hellighed egentlig bestaar, det formaar jeg ikke tilfulde at gøre Rede for, og beder de lærde Mænd om at udgrunde og forklare os det.

Men det ved jeg, at naar nogen ringeagter og forhaaner mit Modersmaal, saa er det for mig, som om de ringe agtede og forhaanede mine Venner og Kammerater, alle mine Bysbørn, hele Sognet, hele Nationen, med et Ord; forhaanede alle dem, som mit Hjerte hænger ved; thi det er Modersmaalet, som knytter mig til dem alle; det er Modersmaalet, som har bragt deres Tanker og Følelser over til mig og mine til dem; det er Modersmaalet, der bestandig gaar frem og tilbage imellem dem og mig, som Glædens eller Sorgens, Haabets eller Bekymringernes Budskab, som bringer det, der ligger allermindst, allerdybest i deres Sjæle, det bedste, det sandeste, det ægteste, de eje, til mig og fra mig til dem. Som sagt, jeg har ikke formaalet at udgrunde, hvori Modersmaalets egentlige Væsen og Hellighed bestaar; men jeg føler, at naar Herrens Bud lyder til mig: "Ær din Fader og Moder, paa det at det kan gaa dig godt, og du kan leve længe i Landet!" da har jeg kun slet agtet Guds Lov, naar jeg ikke holder mine Fædres Sæder og min Moders Maal højt i Ære.

– Patentet af 29. Marts bragte en stærk Bevægelse i mine Følelser og Tanker.

Det kom pludseligt som et Lyn; men det har ogsaa lyst op som et Lyn og tændt an som et Lyn. Har det virket hos mange som hos mig, da skal vi ikke sørge og græmme os.

Da er Patentet ikke en Ligsten over den danske Nationalitet, fordi den er død, men et Nødflag, fordi den er i Fare, og fra alle Kanter i Landet vil man ile til, som man alt har begyndt for at bringe Hjælp.

Da skal ej alene vi Nordslesvigere, men enhver i Kongeriget føle og erkende, at det er Danmarks Nationalære, som er i Fare, at, om end Kampladsen denne Gang kun er i Slesvig, saa angaar det lige saa fuldt alle Danske i Kongeriget som alle Danske i Slesvig. – Jeg har spurgt mig selv:

Hvad er Nationalitet? Hvori bestaar det ejendommelige i en Nation? Det, hvori alle, Mænd og Kvinder, Gamle og Unge ligne hinanden, og udgøre ligesom en stor Familie? Det, hvor de er forskellige fra andre Nationer, som andre Nationer ikke har tilfælles med dem? Er det Mad og Drikke? Er det Klæderne?

Eller er det ikke meget mere Sproget? Jeg kan i det mindste ikke udfinde noget, hvori Nationaliteten snarere bestaar, hvori den mere træder frem, mere viser sig, hvorpaa det mere kendes, til hvilken Nation jeg hører. Sproget er altsaa Nationalitetens Repræsentant.

Når derfor Modersmaalet ringeagtes og forhaanes, da forhaanes min Nationalitet, da forhaanes jeg ikke som enkelt Mand for mig selv, men som en af Nationen. – Naar da Dommen lyder saaledes:

"I et Folkeraad , hvor Statens danske og tyske Undersaatter mødes, kan enhver, som har Lyst, tale Tysk; men Dansk tør den kun tale, som ej kan Tysk", da er den danske Nationalitet degraderet, og, hvor der findes nogen dansk Nationalære, der er den krænket. Det er ikke alene os Nordslesvigere, thi vi degraderes ikke, fordi vi er Slesvigere eller fordi vi bo nord paa og ikke syd paa; men vi degraderes, fordi vi er danske Slesvigere og ikke tyske Slesvigere.

Det er altsaa ene Danskheden hos os, som er fornedrende, og ikke nogen anden Egenskab. Jeg begriber derfor ikke, hvorledes nogen kan sige, at Sagen ikke angaar de Danske i Kongeriget.

Mig synes endog, at det endnu mere er deres Ære, som er krænket end vor. Thi til os raaber man dog de Trøstens Ord: I ere jo Slesvigere, og hvis der er noget fornedrende i at være Dansk, saa skjul eders Danskhed og indhyl eder i

Slesvigskheden.

Men til eder fra Kongeriget har man ikke denne Trøst; thi I ere intet andet end Danske. Hvis I altsaa har nogen Nationalære, mine Brødre, da maa I føle, at denne Sag netop angaar eder, og allermest eders Folkerepræsentanter, hvis Kald det er at vaage over Nationens Ære, lige saa vel som over dens Vel.

Nej, mine Venner, vi ville ikke trøste os med Blændværk og Løgn. Vi er Danske i Slesvig ikke dermed, at vor slesvigske Nationalitet er ukrænket; thi den slesvigske Nationalitet bestaar ikke i noget, som hverken er dansk eller tysk, men den er enten dansk eller tysk, og vor er den danske.

I Danske fra Kongeriget trøste eder ikke dermed, at Dommen ikke træffer eder; thi naar Danskheden fornedres, da krænkes eders Nationalære, enten det saa sker i Slesvig eller Viborg.

Men vi ville trøste os med, at det turde vel blive anderledes, hvis det først bliver klart for hele Nationen og for dens allerhøjeste Repræsentant, at Nationens Ret og Ære ere udsatte for den største Fare, saalænge deres Vogtere ikke tages blandt Nationens ægtfødte Sønner.

Historien har vist, at, da de danske Konger indsaa, at de fremmede Lejetropper kun slet forsvarede Landets Grænser, blev landets egne Børn dets Forsvarere.

– Og hermed vil jeg slutte: Jeg vil ende som jeg begyndte; jeg anser ikke Nordslesvig for en Kirkegaard, hvor den danske Nation vil stede sin Nationalære til Jorden, og hvor Patentet af 29. Marts skal læses som dens gravskrift.

Men jeg anser Patentet for et Spørgsmaal, hængt højt op for hele Folket til Besvarelse: "Gives der nogen dansk Nationalitet, nogen dansk Nationalære eller ikke."

Kilde
Manuskript taget fra Laurids Skau og hans Taler (1844) [reference] efter aftale med udgiveren. Digitaliseret af Det Kongelige Bibliotek.

Kildetype
Dokumentation i bogværk

URI
https://www.dansketaler.dk/tale/laurids-skaus-tale-pa-skamlingsbanken